

Ozakonjena zelena energija

Uz dobijen potpis Saveta Evrope države članice EU moraće da preneti ciljeve revidirane Direktive o obnovljivoj energiji (RED) u nacionalno zakonodavstvo u roku od 18 meseci i osigurati da se 42,5% ukupne potrošnje energije u Evropskoj uniji podmiri putem obnovljivih izvora energije do 2030. godine.

EU će tražiti dogovor na COP28 o postepenom ukidanju fosilnih goriva

Komesar EU za životnu sredinu upozorava na politizaciju zakona o čistoj energiji

Dali je do novembra moguć kompromis Pariza i Berlina?

Mehanizam kapaciteta EU košta 7,4 milijarde evra – ACER

Milion radnika industrije uglja ostaje bez posla do 2050. – Analiza

Zima stiže: Pogled na evropsku energetska perspektivu za 2023/24

SADRŽAJ

Obnovljiva energija: Evropski savet usvojio nova pravila	OVDE
EU će tražiti dogovor na COP28 o postepenom ukidanju fosilnih goriva	OVDE
Evropa se može rešiti zavisnosti od nafte i gasa ako uloži 2 biliona evra u OIE	OVDE
Komesar EU za životnu sredinu upozorava na politizaciju zakona o čistoj energiji	OVDE
Mehanizam kapaciteta EU košta 7,4 milijarde evra – ACER	OVDE
Francuska i Nemačka pozvane da postignu nuklearni sporazum	OVDE
Dali je do novembra moguć kompromis Pariza i Berlina?	OVDE
EU ćorsokak rizikuje da izbacii iz koloseka reforme tržišta električne energije – poslanik	OVDE
Milion radnika industrije uglja ostaje bez posla do 2050. – Analiza	OVDE
Nemačka aktivira elektrane na ugalj	OVDE
Evropska proizvodnja električne energije na ugalj porasla je za 9% u septembru	OVDE
Zima stiže: Pogled na evropsku energetska perspektiva za 2023/24	OVDE
EU odbacila „zeleni pul“ za industrijske korisnike energije u Grčkoj	OVDE
EU će učiniti "koliko može" da izbacii fosilna goriva, kaže šef klimatskih pitanja	OVDE
Britanski regulator predlaže uključenje agregatora u veleprodaji električne energije	OVDE
Britanske energetske kompanije drže 8,1 milijardu funti novca kupaca	OVDE
Komisija odobrila Bugarskoj državnu pomoć Bulgargasu	OVDE
Bugarska uvela taksu na tranzit ruskog gasa	OVDE
EU prikupila 16,49 mlrd m3 tražnje u 3. krugu zajedničke kupovine gasa	OVDE

Obnovljiva energija: Evropski savet usvojio nova pravila

BRISEL - Evropski savet je potpisao 9. oktobra reviziju Direktive o obnovljivoj energiji (RED) koja će zahtevati od bloka da osigura da se 42,5% ukupne potrošnje energije u Evropskoj uniji podmiri putem obnovljivih izvora energije do 2030. godine, objavljeno je na portalu Saveta consilium.europa.eu.

Savet je obavezao zemlje članice EU na dekarbonizaciju transporta, zgrada, industrije i grejanja i hlađenja, a takođe potvrdio da će usvojiti proširenje upotrebe održivog vazduhoplovnog goriva (SAF)

Konačni sporazum predstavljao je malo razvodnjavanje ranijih predloga, pri čemu su dva zakonodavna doma Evropske unije, Parlament i Savet sarađivali kako bi se do 2030. godine postigao doprinos od 42,5% obnovljivih izvora energije.

Međutim, nešto ambiciozniji cilj od 45% koji se tražio pre razgovora dogovoren je kao "indikativni dodatak" od 2,5%.

Grejanje i hlađenje domaćinstava podležu povećanom cilju obnovljivih izvora koji nalaže

povećanje od 0,8 procentnih poena na godišnjem nivou do 2026. godine, a zatim da poraste na 1,1 poen do 2030. godine, a očekuje se da će sve nove zgrade postaviti cilj od 49 % udela obnovljive energije.

Zakonodavstvo takođe omogućava brzo dobijanje odobrenja oko izgradnje projekata vezanih za obnovljivu energiju i stvaranje „područja ubrzanja“.

Dok će cilj obuhvatiti svaki element korišćenja energije EU, očekuje se da će transportni sektor snositi najveći teret zakonodavnih promena, pri čemu će zemlje članice morati da biraju između dve ključne politike koje regulišu emisije iz transporta.

Države imaju opciju ili da postave obavezujući minimalni cilj smanjenja intenziteta stakleničkih gasova (GHG) za 14,5%, ili obavezujući udeo od najmanje 29% obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije u sektoru transporta.

Pored ovih opcija, nova pravila takođe postavljaju obavezujući pod-cilj od 5,5% koji obuhvata upotrebu i naprednih biogoriva i uglavnom obnovljivih goriva nebiološkog porekla na bazi vodonika (RFNBO).

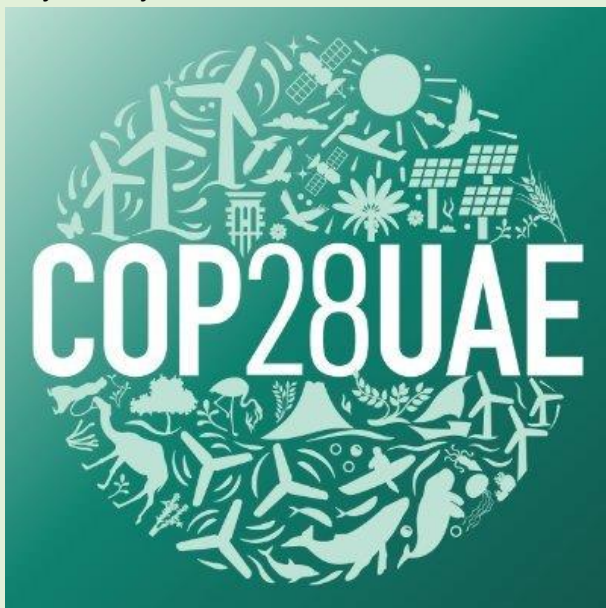
U okviru industrije, zakonodavstvo navodi očekivanje da bi 42% ukupnog vodonika koji se koristi trebalo biti proizvedeno iz RFNBO-a do 2030., što će porasti na 60% do 2035. godine.

Nakon formalnog usvajanja od strane Saveta, zakon će biti objavljen u službenom listu EU u narednih nekoliko sedmica.

Odatle predlog prelazi u zakon 20 dana nakon objavljivanja, a države članice moraju preneti ciljeve u nacionalno zakonodavstvo u roku od 18 meseci.

EU će tražiti dogovor na COP28 o postepenom ukidanju fosilnih goriva

BRISEL - Ministri za klimu zemalja EU su u ponedjeljak, 16. oktobra, odobrili pregovaračku poziciju bloka za ovogodišnji klimatski samit UN COP28, saglasivši se da se zalažu za prvi u svetu sporazum o postepenom ukidanju fosilnih goriva koja emituju CO₂.

Sporazum postavlja Evropsku uniju od 27 zemalja kao jednog od najambicioznijih pregovarača na godišnjim razgovorima UN o klimi, gde gotovo 200 zemalja pregovara o naporima u borbi protiv globalnog zagrevanja, piše Rojters.

Centralna odluka će biti da li će se zemlje na COP-u, koji počinje 30. novembra u Dubaiju, po prvi put složiti da postupno ukinu fosilna goriva. Sagorevanjem uglja, nafte i gasa nastaju gasovi efekta staklene bašte koji su glavni uzrok klimatskih promena

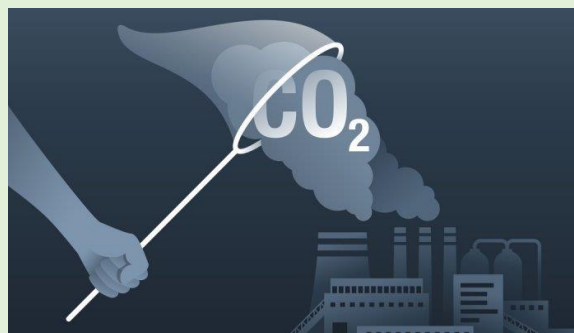
Dvadeset sedam zemalja članica EU jednoglasno su se složile da na COP28 pozovu na postupno ukidanje "nesputanih" (eng. *unabated*) fosilnih goriva. To ostavlja prostor zemljama da nastave sa sagorevanjem uglja, gasa i nafte ako koriste tehnologiju za "smanjivanje" - što znači zarobljavanje - rezultirajućih emisija.

Zemlje EU takođe su pozvale na postepeno ukidanje "neefikasnih" subvencija za fosilna goriva do 2030. godine i rekle da ne bi smelo biti novih elektrana na uglj ako set želi sprečiti ozbiljne klimatske promene.

Međutim, u sporazumu EU je navedeno da tehnologije za zarobljavanje emisija "postoje u ograničenom obimu i da će se koristiti za smanjenje emisija uglavnom iz sektora koje je teško smanjiti".

Upotreba ovih tehnologija "ne bi se trebalo da se koristi za odlaganje klimatskih mera", navodi se u dogovoru, u koji je video Rojters.

Oko 10 zemalja, uključujući Dansku, Francusku, Nemačku, Irsku, Holandiju i Sloveniju, želelo je čvršći dogovor o postupnom ukidanju svih fosilnih goriva.

Međutim, sličan broj zemalja - uključujući Bugarsku, Mađarsku, Italiju, Maltu i Poljsku - uspešno se izborio za stav o tehnologijama za smanjenje.

Podela unutar EU odražava tinjajuće globalne tenzije. Zemlje EU koje se protive potpunom ukidanju uključuju siromašnije zemlje koje se plaše uticaja odvikavanja njihovih ekonomija od fosilnih goriva.

Očekuje se da će proizvođači i potrošači fosilnih goriva - od kojih su neki, poput Saudijske Arabije, blokirali pokušaje da se dogovore o postupnom ukidanju pružiti otpor na samitu COP28.

Evropa se može rešiti zavisnosti od nafte i gasa ako uloži 2 biliona evra u OIE

BRISEL - Evropa bi se mogla rešiti zavisnosti od fosilnih goriva i stvoriti samoodrživ energetske sektor ulaganjima od oko 2 biliona evra u solarnu energiju, vetar i druge obnovljive izvore do 2040. godine, pokazala je nova studija, prenosi **SEEBiz**.

U izveštaju, koje je objavio Potsdamski institut za istraživanje uticaja klime, navodi se da će kontinentu da to postigne biti potrebna godišnja ulaganja od 140 milijardi evra do 2030. i 100 milijardi godišnje u dekadi nakon toga.

Dok bi većina iznosa bila potrebna za ekspanziju vetroelektrana na kopnu, solarni, vodonikovi i geotermalni izvori bili bi dodatni stubovi strategije koja bi omogućila da se evropske potrebe za električnom energijom osiguravaju isključivo iz obnovljivih izvora do 2030. godine.

Trebala bi još jedna decenija da se celi energetske sistem, uključujući na primer grejanje koje trenutno pokreću nafta ili gas, pretvori u obnovljive izvore energije.

"Ove brojke su visoke, ali važno je reći da se procenjuje da su evropske zemlje potrošile 792 milijarde evra u prošloj godini samo na status quo sistema kako bi zaštitile potrošače od efekata energetske krize izazvane ruskom invazijom u Ukrajini", navodi se u studiji.

Prošlog meseca evropski zakonodavci dali su konačno odobrenje pravno obavezujućim ciljevima za brže širenje obnovljive energije u

ovom desetljeću, što je središnji deo evropskih planova za suzbijanje klimatskih promena i odustajanje od fosilnih goriva.

Zakon podiže ciljeve EU za obnovljivu energiju, zahtevajući da 42.5 posto energije EU bude obnovljivo do 2030., umesto prethodnog cilja od 32 posto.

Naučna studija ponovila je kritike industrije prema evropskim propisima, tražeći brže odobravanje projekata kako bi se osiguralo postizanje ciljeva.

Rečeno je da će snabdevanje obnovljivom energijom morati da rasteza 20 posto godišnje kako bi zadovoljila očekivanu potražnju za električnom energijom do 2030.

Komesar EU za životnu sredinu upozorava na politizaciju zakona o čistoj energiji

BRISEL - Postoji rizik da tekući rad Evropske unije na regulativi i zakonima o zelenoj energiji bude politizovan uoči izbora za EU u junu 2024. godine, rekao je Virginijus Sinkevicius, evropski komesar za životnu sredinu, okeane i ribarstvo, u intervjuu za Bloomberg.

"Ne želim da se novi dosijeji politizuju zbog izbora koji dolaze. Ne želim da otvaram fajlove i ostavljam ih u limbu", rekao je komesar za **Bloomberg**.

EU održava izbore za Evropski parlament početkom juna 2024., a klimatski zakoni i propisi mogli bi postati veoma politizirana pitanja u kampanji usred inflacije, energetske krize i povećanja troškova života.

Štaviše, političari u raznim državama EU kritikovali su visoke troškove ubrzane energetske tranzicije jer su vlade uložile milijarde evra da pomognu ugroženim domaćinstvima kroz energetske krizu.

EU se drži svog cilja da bude ugljenično neutralna do 2050. godine. Evropski parlament je prošlog meseca podržao mnogo veće obavezujuće ciljeve za obnovljivu energiju do 2030. donošenjem Direktive o obnovljivoj energiji, ključnog dela Evropskog zelenog dogovora kako bi EU postala CO2 neutralni blok do 2050.

Direktiva, za koju je potrebno odobrenje država članica EU da bi postala zakon, podiže ciljani udeo obnovljive energije u potrošnji energije EU na 42,5% do 2030. godine, u odnosu na trenutni cilj od 32%.

Poređenja radi, obnovljiva energija predstavljala je 21,8% energije potrošene u EU 2021. godine, što je pad u odnosu na 22,1% u 2020, prema Eurostatu.

Mehanizam kapaciteta EU košta 7,4 milijarde evra – ACER

LIUBLJANA - Predviđa se da će troškovi mehanizma za kapacitete EU dostići 7,4 milijarde evra u 2023., što je 40% više u odnosu na 5,2 milijarde evra isplaćenih 2022. godine, saopštila je 6. oktobra EU regulatorna agencija za energetiku ACER, prenosi Montel

Ovo povećanje je uglavnom bilo zbog većih troškova za francuske i italijanske mehanizme kapaciteta, navodi ACER u svom najnovijem izveštaju EU o sigurnosti snabdevanja električnom energijom.

U međuvremenu, trošak iz 2022. bio je više nego dvostruko veći od 2,6 milijardi eura isplaćenih 2020. godine, prema Acerovim proračunima zasnovanim na podacima nacionalnih regulatornih tela.

Osam zemalja EU trenutno koristi naknade za mehanizme kapaciteta za plaćanje generatora, odgovora na potražnju ili jedinica za skladištenje koje će biti dostupne kada je to potrebno kako bi se osigurala sigurnost snabdevanja.

To su Belgija, Finska, Francuska, Njemačka, Irska, Italija, Poljska i Švedska i zajedno pokrivaju dve trećine potražnje za električnom energijom u EU.

Portugal i Španija također još uvek vrše određena ciljana plaćanja kapaciteta prema nasleđenim ugovorima iz ranijih mehanizama koji više nisu aktivni.

Vladama je dozvoljeno da imaju mehanizme kapaciteta samo ako postoji jasna zabrinutost da imaju dovoljno proizvodnih kapaciteta na raspolaganju da bi se osiguralo snabdevanje.

Troškove finansiraju korisnici elektroenergetskog sistema, bilo putem mrežnih tarifa ili nameta, ili od strane dobavljača električne energije.

Oko 174 GW podržano je mehanizmima kapaciteta 2022. godine, u odnosu na 136 GW u 2021., saopštio je ACER.

Procenjuje se da je 57% podrške mehanizmu kapaciteta otišlo na fosilna goriva – kao što su prirodni gas i elektrane na uglj.

Belgija, Francuska, Irska, Italija, Poljska i Španija potpisale su dugoročne ugovore o kapacitetu, što znači da neke elektrane na uglj i prirodni gas imaju podršku do 2035. godine, saopštio je ACER.

Samo oko 5 GW podržanog kapaciteta bio je odgovor na potražnju i skladištenje baterija.

Regulator je preporučio da mehanizmi kapaciteta izbegnu rizik od zatvaranja u fosilna goriva, s obzirom na cilj EU da do 2050. godine ima ekonomiju s neto nultom emisijom.

Takođe je pozvao na jače podsticaje i kazne kako bi se osiguralo da su kapaciteti podržani takvim mehanizmima dostupni kada je to potrebno.

Francuska i Nemačka pozvane da postignu nuklearni sporazum

BRISEL – Vreme ističe da Francuska i Nemačka reše svoj spor oko uloge nuklearne energije u energetskej tranziciji Evrope – ili rizikuju da odugovlače realizaciju zelene agende regije, piše u ponedeljak **Bloomberg**.

Ministri energetike iz 27 država članica Evropske unije sastaju se u utorak, 18. oktobra u Luksemburgu kako bi pronašli zajednički jezik po tom pitanju, u središtu remonta tržišta električne energije u bloku. Uskoro se približava rok za završetak zadatka pre izbora sledeće godine.

Šanse za postizanje sporazuma gotovo isključivo počinjavaju na dve najveće ekonomije EU, koje su po tom pitanju još uvek udaljene. Analitičari i industrijske grupe kažu da je neophodan sporazum kako bi blok mogao krenuti napred u drugim aspektima tranzicije dok se kontinent oporavlja od prošlogodišnje energetske krize.

„Krajnje je vreme da se postigne kompromis o ovome“, rekla je Simone Taljapietra, analitičarka Bruegel-a, briselskog trusta mozgova. “Dok se Nemačka i Francuska slažu oko 80 posto energetske i klimatske pitanja u EU, nuklearna energija je dugo predstavljala ključni rasep među njima, često zahvatajući nekoliko EU debata u ovom prostoru.”

U pitanju je ključni zakon za koji se EU nada da će privući kapital na ubrzanje uvođenja obnovljive energije, smanjujući ulogu prirodnog gasa u određivanju cena električne energije u regiji i ostavljajući blok manje zavisnim od ruskih energenata. Rekordni troškovi energije prošle godine preokrenuli su ekonomiju regiona, izlažući njenu ranjivost prema dobavljačima električne energije i gasa.

Dali je do novembra moguć kompromis Pariza i Berlina?

PARIZ - Nakon što su prošle zime cene energije eskalirale, Evropska komisija predložila je u martu reformu „kako bi se povećali obnovljivi izvori energije, bolje zaštitili potrošači i poboljšala industrijska konkurentnost“, piše **AFP**.

Međutim, Francuska i Nemačka se bore da pronađu kompromis, a sat otkucava dok se evropski ministri energetike pripremaju za sastanak danas, 17. oktobra u Luksemburgu.

Kontroverza oko CFD-ova

U središtu problema su ugovori za razliku (CFD).

Šta su CFD-ovi?

CFD-ovi su finansijski sporazum između proizvođača električne energije i vlade. Prema uslovima CFD-a, vlada se slaže da plati proizvođaču fiksnu cenu za svaku proizvedenu jedinicu električne energije, bez obzira na preovlađujuću tržišnu cenu. Ako tržišna cena premašuje CFD cenu, proizvođač plaća razliku državi. Ako je tržišna cena ispod udarne cene, država plaća razliku proizvođaču.

Pružajući zagarantovanu cenu električne energije, CFD-ovi imaju za cilj da podrže ulaganja u projekte obnovljive energije.

Francuska – koja ima 56 nuklearnih reaktora – lobira da nuklearna energija bude uključena u CFD-ove, ali to je zapelo za oko Njemačke.

Berlin sumnjiči Pariz da želi izuzetak koji bi njegovoj industriji dao konkurentsku prednost i zalaže se da se to odnosi samo na nova ulaganja.

Francuska želi "da povрати kontrolu nad cenom"

Francuski predsednik Emanuel Makron je obećao pre pregovora započetih početkom meseca u

Hamburgu da će "povratiti kontrolu nad cenom struje, na francuskom i evropskom nivou".

Kako je električna energija na gas mnogo skuplja od nuklearne struje, Francuska bi mogla biti u iskušenju da pređe na nacionalni sistem radije nego na evropski kako bi bila ekonomski konkurentnija.

Uz Francusku su i druge pro-nuklearne zemlje poput Mađarske, Češke i Poljske, dok Nemačka može računati na podršku Austrije, Belgije, Luksemburga i Italije.

Ali čak i ako se postigne dogovor u poslednjem trenutku, borbe dveju zemalja oko energetike se uvlače u sve trenutne evropske pregovore o ovoj temi.

Makron je rekao da Francuska i Nemačka imaju različite energetske mikseve koje bi se mogle nadopunjavati. "Bila bi istorijska greška da se izgubimo u sitnim sporovima u kratkom roku jer bi jedni radije nuklearnu, a drugi obnovljivu energiju".

Nemačka želi masovno proširenje električnih mreža na kontinentu kako bi mogla uvoziti energiju; Francuska se oslanja na energetske suverenitet i nacionalnu proizvodnju.

Francuski predsednik je, govoreći nakon sastanaka sa nemačkim kancelarom Olafom Šolcom u Hamburgu, rekao da su i Francuska i Nemačka voljne da pronađu sporazum o okviru EU koji garantuje slobodno kretanje električne energije na kontinentu i povećanje interkonekcija.

"Osim energetske intenzivnih (industrija), ne želimo subvencionirani model, želimo model zasnovan na troškovima proizvodnje", dodao je Makron.

EU ćorsokak rizikuje da izbací iz koloseka reforme tržišta elektrićne energije – poslanik

BRISEL - Predvićene reforme tržišta elektrićne energije u EU su u opasnosti da budu izbaćene iz koloseka zbog zastoja meću nacionalnim vladama oko ugovora za razlike (CFD), rekli su u utorak visoki ćlanovi Evropskog parlamenta, prenosi 10. oktobra **Montel**.

Bilo bi "problematićno" ostaviti fajl otvoren (nakon martovskih izbora u EU), rekao je na jednoj konferenciji u Briselu vodeći pregovarać parlamenta za reforme tržišta elektrićne energije, španski evroparlamentarac Nikolas Gonsales Kasares. "To bi moglo povećati oscilacije cena na tržištima EU."

CFD-ovi bi bili najspornije pitanje u završnim razgovorima, pri ćemu je parlament branio svoje stajalište da ih ne treba koristiti za podršku postojećim proizvodnim kapacitetima, rekao je Kasares.

"Moramo se usmeravati na nove kapacitete elektrićne energije i zaštititi integritet unutrašnjeg tržišta", rekao je on.

Milion radnika industrije uglja ostaje bez posla do 2050. – Analiza

NJUJORK - Globalno, blizu milion radnih mesta u rudnicima uglja, ili više od trećine radne snage u rudarstvu, moglo bi nestati do 2050. godine, a velika većina ovih gubitaka se oćekuje u Aziji, posebno u Kini i Indiji, objavila je 11. oktobra amerićka analitićka firma Global Energy Monitor (GEM), prenosi **Euractiv**.

To znaći da bi se, u proseku, 100 rudara dnevno moglo suoćiti sa otpuštanjem jer se industrija uglja gasi zbog pomeranja tržišta prema jeftinijim obnovljivim izvorima energije, navodi GEM.

Gotovo pola miliona radnika moglo bi ostati bez posla pre 2035. godine, navodi analitićar. Pad zaposlenosti, dodao je think-tank, verovatno će se dogoditi bez obzira na odrećene strategije postepenog izbacivanja uglja ili klimatske mere jer su takve promene verovatno neizbećne zbog sklonosti tržišta ka ekonomićnijim opcijama za energiju vetra i sunca.

Nemačka aktivira elektrane na uglj

BERLIN - Nemačka je odlučila da zadrži svoje elektrane na lignit na raspolaganju još jednu sezonu u pripremi za hladnu zimu sa oskudnim zalihama prirodnog gasa, prenosi 6. oktobra **Power Technology**.

Ova postrojenja će biti u pogonu do marta, prenosi 6. oktobra.

Termoelektrane na uglj trebalo je da budu eliminisane u Nemačkoj kroz koordinisano i progresivno gašenje. Zauzvrat, elektrane bi bile kompenzovane iz deo vladinog fonda za postupno izbacivanje uglja od 40 milijardi eura, dodaje portal.

Godine 2022., nemačke elektrane na uglj su držane na mreži kako bi održale snabdevanje energijom. Rat u Ukrajini sprečio je Nemačku da uvozi svoj uobičajeni nivo gasa iz Rusije.

U septembru 2022. Vlada je stoga donela dve uredbe; jedna je produžila rad značajnih termoelektrana na kameni uglj do 31. marta 2024. godine, a druga je omogućila isporuku 1,9 GW električne energije iz domaćeg mrkog uglja.

Prema najnovijoj odluci vlade u Berlinu, nekoliko blokova na rezervi u tri termoelektrane na uglj kojima upravljaju energetske kompanije RWE i LEAG biće u pogonu do marta 2024. godine. U pitanju su elektrane Niederaussem i Neurath u vlasništvu RWE-a i elektrana Jaenschwalde kompanije LEAG, navodi se u izveštajima.

Evropska proizvodnja električne energije na uglj porasla je za 9% u septembru

BRISEL - Evropska proizvodnja električne energije iz uglja porasla je za oko 9% u septembru, što znači da je ukupna proizvodnja TE na uglj iznosila 23,6 teravat-sati (TWh), u odnosu na 21,6 TWh u avgustu, piše 10. avgusta portal **Power Technology**.

Prošle sedmice Nemačka je objavila planove za produženje upotrebe svojih elektrana na uglj tokom cele zime. U septembru 2022. godine, 36,3% električne energije koja se isporučuje u nemačku mrežu dobijala je iz elektrana na uglj, u poređenju sa 31,9% u trećem kvartalu 2021.

Coal
2022
Analysis and forecast to 2025

Izveštaj Međunarodne energetske agencije o tržištu uglja za 2022. predviđa da će biti potrebno do 2025. godine da proizvodnja uglja u Evropi padne ispod nivoa iz 2022. godine. U izveštaju se navodi: „Samo u Nemačkoj, sa 10 GW energije iz TE na uglj, registrovan je značajan preokret. To je povećalo proizvodnju uglja u Evropskoj uniji, za koju se očekuje da će još neko vreme ostati na ovim visokim nivoima.”

Uprkos porastu proizvodnje uglja iz meseca u mesec u septembru, proizvodnja kamenog uglja u Evropi iznosila je 55 miliona tona u 2022., 80% manje od 277 miliona tona 1990. godine.

Između 2018. i 2022. potrošnja kamenog uglja smanjena je za četvrtinu, a mrkog uglja za petinu.

Zima stiže: Pogled na evropsku energetska perspektivu za 2023/24

BRISEL – Evropa suočava naredne zime, ali se razmatra niz kratkoročnih i dugoročnih alternativnih izvora energije. Pogledajte šta možete očekivati na zimu, piše rumunski magazin **Business Review**.

Uprkos raširenim predviđanjima da će se Evropa boriti da preživi zimu 2022-2023 u klimi nestašice gasa i industrijske paralize, kontinent je uspeo da se održi i odbrani od nestašica, ali pitanje snabdevanja energijom ostaje vruća tema u hodnicima Brisela i Strazbura, iako je ton panike donekle splasnulo.

Neminovno racionisanje više nije na stolu, sa rekordnom količinom gasa u skladištu (EU + UK zapremine su 31. marta iznosile 632 teravat-sata (TWh), prema Gas Infrastructure Europe). Iako je zabrinutost popustila više od godinu dana nakon ruske invazije na Ukrajinu, kratkoročna i dugoročna rešenja se ipak istražuju kako bi se ojačala energetska otpornost Evrope u slučaju strašnih zimskih uslova. Sve opcije ostaju otvorene, a dugoročne ekonomske pretnje iz Kine mogu zahtevati ponovno razmišljanje.

Kratkoročno

Uverenje Moskve da ima nepopustljivo uporište u Evropi u pogledu snabdevanja naftom i gasom pokazalo se pogrešnim. Evropa je prebrodila oluju 2022. godine dobrim delom zahvaljujući pojačanoj energetska saradnji sa Sjedinjenim Državama, koje su te godine obezbedile 50% isporuka utečnjelog gasa (LNG) i 12% potreba za naftom.

Energija je "postala deo arsenala NATO-a", kaže Daniel Jergin, potpredsednik S&P Globala.

Američki dobavljači LNG-a su stoga počeli da potpisuju velike ugovore sa evropskim firmama. Cheniere je, na primer, potpisao 15-godišnji ugovor o snabdevanju norveškog Equinora sa oko 1,75 miliona tona LNG-a godišnje, Venture Global LNG potpisao je 20-godišnji ugovor s nemačkom Securing Energy for Europe (SEFE), a francuski TotalEnergies je kupio udeo od 219 miliona dolara u terminalu u Teksasu za transport LNG-a, koji je trenutno u fazi razvoja u energetska grupi NextDecade sa sedištem u Hjustonu.

Relativno niske cene američkog gasa iz škripljaca pomogli su u ublažavanju trenutne zabrinutosti u vezi s evropskom energetska sigurnošću.

Dugoročno

Kratkoročna rešenja su, međutim, kratkoročna. Klimatski ciljevi do 2050. godine značili su da su zakonodavci EU bili oprezni u pogledu preuzimanja dugoročnih obaveza prema američkom LNG-u, a EU do sada nije uspela da smisli ekvivalent Zakonu o smanjenju inflacije, koji je uvela Bajdenova administracija kako bi kompanijama omogućila velike poreske olakšice za investicije u čistu energiju.

Bez obzira na to, prirodni gas i LNG su široko prihvaćeni kao ključni prelazni izvor energije dok svet pokušava da se odmakne od fosilnih goriva u narednim decenijama. Zbog toga međunarodna zajednica, uključujući i Evropu, istražuje nove izvore LNG-a. Dok EU jača svoje partnerstvo sa poznatim dobavljačima kao što je Katar, bilo na nivou EU ili bilateralnom nivou.

Pozitivan izgled

Početkom maja 2023., Kadri Simon, evropska komesarka za energetiku, govorila je o „pozitivnim izgledima za nadolazeću zimu“, pominjući „zalihe koje su napola pune“, velikim delom zahvaljujući prethodnoj zimi, koja je bila blagonaklona prema kontinent i naše rezerve gasa.

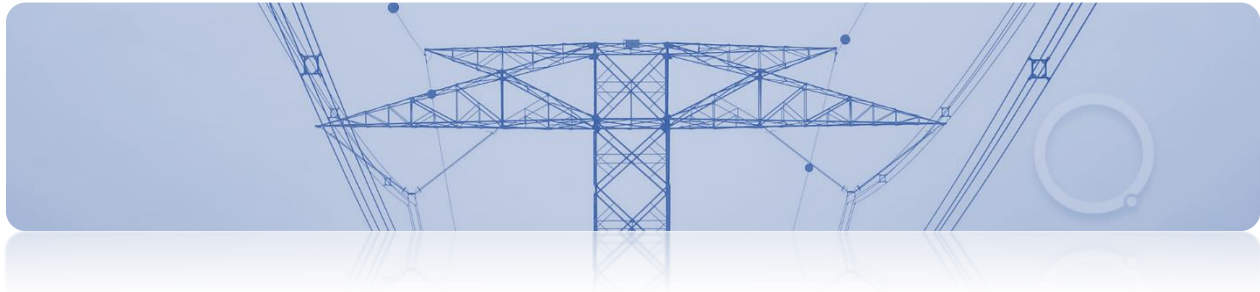
Ovaj kratkoročni optimizam ni na koji način ne rešava dugoročne probleme s kojima se kontinent suočava: Evropa ne može zauvek plaćati visoke cene gasa. Zbog toga je ulaganje u dugoročne projekte toliko važno.

Evropska preduzeća i industrija svakako su se prošle godine složili da „igraju igru“ smanjenjem potrošnje, ali po kojoj ceni? „Iako je Evropa izbegla recesiju, proizvodnja u energetski intenzivnom industrijskom sektoru značajno se smanjila“, objašnjava analitičar **Bloomberga** Havijer Blas. „Pitajte bilo kog evropskog industrijalca i oni će vam reći da kriza za njih nije gotova.“

Ovakvo stanje samo podvlači potrebu za pronalaženjem kratkoročnih i dugoročnih alternativa, bilo za energiju generalno ili posebno za gas, koji je u mnogim slučajevima nezamenjiv (grejanje u određenim zemljama i industrijske primene). Što se tiče energetike, ponovno otvaranje francuskih nuklearnih elektrana i produženo korišćenje nemačkih elektrana na uglj pružiće određeno olakšanje za kontinent. Za ostalo, spas će sigurno doći od LNG-a. „U nedostatku velikih ruskih tokova, tačni prirodni gas će nužno biti kamen temeljac ravnoteže između ponude i potražnje na kontinentu“, ističe Eduard Loc. Najvažnija stvar trenutno je fleksibilnost i otpornost, na čemu evropski lideri naporno rade na jačanju.

EU odbacila „zeleni pul“ za industrijske korisnike energije u Grčkoj

BRISEL - Evropska komisija odbacila je planove grčke vlade da veliki industrijski potrošači električne energije poput aluminijuma ili hemikalija udruže potražnju za obnovljivom energijom kao način smanjenja svojih operativnih troškova, što je izazvalo ogorčenje u metalnoj industriji, piše 11. oktobra *Euractiv*.

Šemu Zeleni pul (eng. Green Pool) prvobitno je pokrenula grčka vlada u julu 2022. kao deo mera za snižavanje cene električne energije.

Dizajniran je da pomogne velikim industrijskim potrošačima električne energije poput aluminijuma, čelika, stakla i cementa da zajednički potpišu korporativne ugovore o kupovini električne energije (PPA) za obnovljivu električnu energiju, pod nadzorom javnog tila koje deluje kao jedan kupac i prodavac.

Evropska komisija je ove troškove identifikovala kao ključnu prepreku koja sprečava velike industrijske potrošače električne energije da potpišu PPA sporazume, koje Brisel sada promovise kao deo predložene reforme tržišta električne energije.

Šema je usmerena na ublažavanje troškova preoblikovanja industrijske proizvodnje kako bi se uskladila sa varijabilnom prirodom proizvodnje električne energije iz obnovljivih – takozvani troškovi učvršćivanja ili oblikovanja.

Međutim, Direkcija za konkurenciju Evropske komisije je u petak (6. oktobra) odbila plan, prema navodima Mytilineosa, grčke kompanije za proizvodnju aluminijuma i energije.

Glavni razlog koji je Komisija navela, prema grčkoj kompaniji, je da se obnovljivi PPA ne mogu smatrati aktivnostima „dekarbonizacije“ iz elektro intenzivnih industrija jer nisu deo takozvanih emisija obima 1 – onih koje su proizvođači direktno odgovoran za.

U obrazloženju koje je saopšteno grčkim vlastima, dodaju, da Komisija ne želi da energetske intenzivne industrije imaju koristi od subvencionisanih cena električne energije.

Sa strane industrije, trgovačko udruženje metalne industrije Eurometaux reagovalo je sa ogorčenjem. „Iznenadjeni smo i razočarani što je Evropska komisija odbila 'Green Pool'“ predlog Grčke, rekao je Gaj Tiran, generalni direktor Eurometauxa.

„Ako je Evropa ozbiljna da zadrži svoju stratešku proizvodnju metala 'Made in Europe', hitno su nam potrebna prava rešenja poput Zelenog bazena,“ dodao je.

EU će učiniti "koliko može" da izbací fosilna goriva, kaže šef klimatskih pitanja

MADRID - Evropska unija će učiniti sve što može da zaustavi upotrebu fosilnih goriva kao deo svoje "ambiciozne" pozicije na predstojećem klimatskom samitu COP28 uprkos određenim razlikama među zemljama EU, rekao je 9. oktobra novi šef bloka za klimu Vopke Hoekstra.

"Naša ambicija je zaista učiniti što je više moguće, takođe u smislu izbacivanja fosilnih goriva", rekao je Hoekstra (foto gore) novinarima, prenosi **Rojters**.

Zelena agenda Evropske unije suočava se sa sve većim političkim otporom vlada i zakonodavaca zabrinutih zbog cene predloga za glasaće. Izbori za Evropski parlament održaće se sledeće godine jer se građani u celom bloku suočavaju s pritiscima troškova života.

"Naš cilj će biti ambicija za COP, sa svakog aspekta: ublažavanje, adaptacija, obnovljivi izvori energije", rekao je Hoekstra, iako "ako pogledate 27 država članica, možda ćete videti razlike."

Hoekstra je odbio dati detalje o pregovaračkom mandatu EU za COP28.

"Po našem mišljenju ne postoji alternativa izbacivanju fosilnih goriva što je pre moguće", rekao je on.

Španija, koja je predsedavajuća Evropskom unijom, na predstojećem samitu zagovara međunarodnu koaliciju koja će podržati cilj

Pariskog sporazuma iz 2015. da ograniči globalno zagrevanje na 1,5 stepena Celzijusa iznad pred industrijskog nivoa.

Upitan o svom obećanju da će nastojati da EU smanji neto emisije gasova staklenika za najmanje 90 posto do 2040. godine, Hoekstra je rekao da je cilj "nategnut, ali je u isto vreme izvodljiv".

"Jasan cilj za 2040. takođe daje preduzećima i ljudima predvidljivost," dodao je.

Planu EU za povećanje zelenih tehnologija nedostaje fokus i finansiranje - nemačke NVO

BERLIN - Predložena strategija EU za proširenje energetske tranzicije tehnologija ublažila bi standarde zaštite životne sredine u celosti, preširoka je po obimu, a takođe joj nedostaju potrebna finansijska sredstva, ocenjuju nemačke ekološke nevladine organizacije (NVO).

"Predlog nije dovoljno ograničen na istinski čiste industrije i održive strategije," rekao je Florian Šone, čelnik krovne ekološke organizacije DNR, prenosi 11. oktobra portal **Clean Energy Wire**.

Dodao je da je predlogu Evropske komisije za Net-Zero Industry Act (NZIA) potreban jasniji fokus kako bi se "dao pravi podsticaj obnovljivim, klimatski neutralnim, prirodnim, pristupačnim i dokazanim tehnologijama".

EU bi trebalo da obezbedi jasne i uravnotežene mere za ubrzanje uvođenja ključnih tehnologija

"umesto ublažavanja ekoloških standarda u celosti", prenosi DNR u saopštenju za javnost, dodajući da su takođr potrebni strožiji zahtevi za održive javne nabavke. „Pored toga, potrebno je mnogo više sredstava za finansiranje klimatske neutralnosti, koja je još uvek previše zanemarena u trenutnom predlogu. Umesto obezbeđivanja svežeg novca, sredstva se preusmeravaju iz postojećih lonaca EU.”

Evropska komisija je u februaru predstavila paket politika za „jačanje konkurentnosti, privlačenje investicija u neto nultu industrijsku bazu i u zelene industrijske inovacije“, a NZIA je ključni element. Cilj mu je da poveća proizvodnju čistih tehnologija u EU i osigura da Unija bude dobro opremljena za tranziciju čiste energije, navodi Komisija. Net-Zero Industry Act definiše "strateške net-zero tehnologije", kao što su solarna energija i energija vetra, baterije, gorivne ćelije i hvatanje i skladištenje ugljenika (CCS), i uključuje ciljeve za domaću proizvodnju.

Ali predlog ne navodi kako će sama proizvodnja postati klimatski neutralna i kompatibilna s drugim ekološkim ciljevima, navodi se u dokumentu koji su pripremile nemčke ekološke grupacije i Svetski fond za prirodu -WWF.

Takođe, nedostaju centralne strategije za postizanje klimatske neutralnosti, kao što su cirkularna ekonomija i dosledno smanjenje potrošnje resursa, kažu nevladine organizacije, dodajući da takođe "snažno kritikuju" klasifikaciju CCS-a kao strateške net-nula tehnologije. "Zbog mogućeg nepotpunog hvatanja CO2 u industrijskim dimnjacima, enormne potrošnje energije, preostalih rizika u odlaganju CO2 kao i efekata zaključavanja, uvek je poželjno izbegavati emisije", navodi se.

Britanski regulator predlaže uključenje agregatora u veleprodaji električne energije

LONDON - Britanski energetska regulator Ofgem je odobrio predlog da se dozvoli nezavisnim agregatorima da učestvuju na veleprodajnom tržištu električne energije.

Funkcija agregatora je da ujedini ponudu i/ili potražnju električne energije i proda ovaj kapacitet na tržištima električne energije.

Smatra se da ova odluka ima potencijalne implikacije na energetska sektor, jer uvodi nove igrače na tržište, piše portal **Energy Live News**.

Kapacitet agregatora može biti, na primer, 1.000 električnih vozila ili 200 toplotnih pumpi za domaćinstvo. Agregator radi tako što uočava kada je cena električne energije visoka, a zatim isključuje nepotrebnu potražnju potrošača u svom portfelju, ili na sličan način povećava njihovu potražnju kada su cene električne energije niske. To se definiše kao regulacija potražnje nadole ili naviše.

Udruženje za decentraliziranu energiju (ADE) pozdravilo je odluku Ofgema, smatrajući je značajnim korakom koji bi mogao uticati na dugoročnu pristupačnost energije za potrošače i preduzeća.

Britanske energetske kompanije drže 8,1 milijardu funti novca kupaca

LONDON - Britanske energetske kompanije držale su zajedno 8,1 milijardu funti preplaćenih računa kupaca na početku 2023. godine, pokazuju novi podaci energetskog regulatora Ofgema.

Mnoga domaćinstva plaćaju određeni mesečni iznos, stvarajući kredit leti da pokriju veće zimske račune, pojašnjava **BBC**.

Kompanije mogu zadržati te preplate, ali ih je poslanik Angus Mckmil optužio da drže "previše novca".

Industrijska grupa Energy UK saopštila je da su direktna zaduženja zasnovana na predviđanjima kada su cene bile promenjive.

Kupci mogu tražiti povrat novca, dodaje se.

Sistem je dizajniran tako da klijenti imaju veće iznose kredita u septembru i oktobru tokom zime, ali bi trebalo da se uravnoteži blizu nule u aprilu i maju tokom leta.

Energetski regulator Ofgem rekao je da "korisnici imaju pravo da u bilo kom trenutku zatraže povrat svog bilansa i pravovremeno im se refundira".

Ali jedan kupac, Dan Malkolm, rekao je za BBC da je bilo potrebno šest sedmica i sati provedenih na više telefonskih poziva da bi vratio samo deo svog novca.

Poslanik Meknil, koji predsedava parlamentarnim odborom za energetske sigurnost i neto nulu, rekao je da je Malkolmova priča "zaista zabrinjavajuća". "Nešto nije u redu ako se ovo širi među potrošačima širom Ujedinjenog Kraljevstva," rekao je.

Komisija odobrila Bugarskoj državnu pomoć Bulgargasu

BRISEL - Evropska komisija odobrila je bugarsku meru od oko 400 miliona evra (800 miliona BGN) za podršku javnom dobavljaču prirodnog gasa u Bugarskoj, Bulgargasu, u kontekstu rata Rusije protiv Ukrajine, objavljeno je 10. oktobra na **portalu** Komisije.

Mera je odobrena u okviru Privremenog kriznog okvira državne pomoći, koji je Komisija usvojila 23. marta 2022., priznajući da Ekonomija EU doživljava ozbiljan

poremećaj, s izmenama i dopunama 20. jula 2022. Takav privremeni krizni okvir ponovo je izmenjen 28. oktobra 2022. i zamenjen Privremenim okvirom za krizu i tranziciju, koji je Komisija usvojila 9. marta 2023., kako bi se podržale mere u sektore koji su ključni za ubrzanje zelene tranzicije i smanjenje zavisnosti od goriva.

Bugarska mera

Bulgargas je ekskluzivni javni dobavljač prirodnog gasa u Bugarskoj, u indirektnom potpunom vlasništvu bugarske države. Pošto je Rusija suspendovala dugoročni ugovor Bulgargasa sa Gazprom Export-om, koji je pokrивao 90% količina prirodnog gasa koje Bulgargas isporučuje kupcima, ovaj korisnik se suočio sa nemogućnošću da pokriva potrebe svojih korisnika.

U okviru ove mere, pomoć ima oblik zajma sa subvencionisanim kamatnim stopama koje odobrava bugarsko Ministarstvo energetike.

Komisija je utvrdila da je bugarska mera u skladu sa uslovima navedenim u Privremenom kriznom okviru. Konkretno, subvencionisani zajam je odobren pre 31. decembra 2022. godine; pokriva hitne potrebe za likvidnošću za potrebe obrtnog kapitala; ima rok dospeća od 3 godine; i ima kamatne stope koje poštuju minimalne nivoe utvrđene u Privremenom kriznom okviru.

Komisija je zaključila da je bugarska mera neophodna, prikladna i proporcionalna za otklanjanje ozbiljnog poremećaja u privredi države članice.

Na osnovu toga, Komisija je odobrila meru pomoći prema pravilima EU o državnoj pomoći.

Bugarska uvela taksu na tranzit ruskog gasa

SOFIJA - Bugarske vlasti uvele su porez na ruski gas koji se isporučuje gasovodom preko njene teritorije u EU, prema zakonu objavljenom u prošli petak na web stranici bugarskog parlamenta.

Nova uredba odmah stupa na snagu i uvodi taksu od 20 bugarskih leva (10,76 dolara) po megavat-satu, ili otprilike 100 kubnih metara ruskog prirodnog gasa koji se tranzitira kroz zemlju.

Naknada čini dodatak od oko 20% na trenutne gasne fjučerse u čvorištu Title Transfer Facility (TTF) u Holandiji, evropskom standardu za ovu robu. Prema podacima Londonske berze (ICE), u petak je taj fjučers zatvorio trgovanje na oko 57,9 dolara po megavat-satu.

Ruski energetska gigant Gazprom je do 2022. godine bio jedan od ključnih dobavljača gasa za Bugarsku. Međutim, nakon što su lokalne vlasti odbile da plate gorivo u rubljama, direktan izvoz u balkansku zemlju je obustavljen.

Iako Bugarska više ne uvozi gas iz Rusije za domaću upotrebu, ona je ostala jedna od retkih ruta za njegovu isporuku u EU. Prema procenama **Bloomberga**, otprilike polovina ruskog gasovodnog gasa namenjenog EU trenutno ide kroz Bugarsku, ulazeći preko gasovoda Turski tok.

Mađarski ministar spoljnih poslova Peter Sijarto nazvao je tu meru "neprihvatljivom".

"Da država članica Evropske unije preti snabdevanju gasom drugoj članici EU, suprotno je evropskoj solidarnosti i neprihvatljivo je", rekao je Sijarto u petak, dok je prisustvovao forumu „Ruska energetska sedmica“ u Moskvi.

EU prikupila 16,49 mlrd m3 tražnje u 3. krugu zajedničke kupovine gasa

BRISEL - EU je prikupila 16,49 milijardi kubnih metara (bcm) gasa u svojoj trećoj rundi zajedničke kupovine gasa, izjavio je u minuli petak evropski komesar Maroš Šefčović.

Ukupno je upareno 11,86 milijardi kubnih metara, rekao je Šefčović.

„Energetska platforma EU konstantno daje odlične rezultate u agregiranju potražnje i koordinaciji kupovine prirodnog gasa“, rekao je on, prenosi **Reuters**.

*Informacije objavljene u ovom Biltenu ne treba nužno tumačiti kao opredeljenje AERS prema temama kojima se bave
Selektovao i uredio Dušan Daković – dusan.dakovic@aers.rs*